

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และ 4) เพื่อประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของนักศึกษากลุ่มทดลอง

การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ 2. การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา 3. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา และ 4. การประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษากลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในเชียงใหม่ จำนวน 700 คน สำหรับการสำรวจพฤติกรรมการบริโภค และกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้การเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มสังคมศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 หลักสูตรการบัญชี ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน) ซึ่งมีผลคะแนนจากการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจอยู่ในช่วงระหว่างคะแนนต่ำสุด จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบฯ สมุดบันทึกพอเพียง 99 วัน พอเพียงเพื่อพอ แบบสังเกตการเรียนรู้ และแบบประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่า t-test Paired Sample

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมกรบรโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้านคือ พฤติกรรมกรบรโภค การดูแล การใช้ชีวิตและพฤติกรรมกรบรโภค พบว่า มีประเด็นที่เป็นปัญหา 3 ข้อ คือ 1) การใช้เวลาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ 2) การใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ และ 3) ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ทำให้เกิดพฤติกรรมกรบรโภคนิยมสูง

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น มี 4 ขั้นตอน คือ สนุก สติ สำนึก และสาระ โดยอาศัยปัจจัย 4 ประการ คือ 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สถานการณ์ 3) สื่อการสอน และ 4) สมาชิก เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิผลโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้

3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

4. นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนั้น นักศึกษากลุ่มทดลองยังมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน 4 ด้านเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

สำหรับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น ไปใช้ต้องยึดกรอบแนวคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ต้องสามารถสร้างความสนุก ปลุกศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกและเพิ่มสาระของเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้จนเป็นวิถีชีวิต วิถีการคิดกับตนเองได้

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมกรบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ด้านพฤติกรรมกรฟัง พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมกรฟังเพลงตามสมัยนิยม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 2) พฤติกรรมกรดู นักศึกษามีพฤติกรรมกรดูละคร (ไทย เกาหลี ฮอลลีวูดและอื่นๆ) อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.81 3) พฤติกรรมกรอยู่ (ใช้ชีวิต) นักศึกษามีพฤติกรรมกรใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.75 และ 4) พฤติกรรมกรกิน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมกรบริโภคด้านการกิน คือ กินอาหารจานด่วน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.75 พฤติกรรมกรบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้านคือ พฤติกรรมกรกิน พฤติกรรมกรดู พฤติกรรมกรอยู่ (การใช้ชีวิต) และพฤติกรรมกรฟัง ยังพบว่า มีประเด็นที่เป็นปัญหา 3 ข้อ คือ 1) การใช้เวลาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ 2) การใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ และ 3) ขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ทำให้เกิดพฤติกรรมกรบริโภคนิยมสูง

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรบริโภคของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ รายละเอียดแต่ละพฤติกรรมกรบริโภคอภิปรายผลได้ดังนี้

1) พฤติกรรมกรฟัง จะพบว่า พฤติกรรมกรฟังของนักศึกษาที่ไม่เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดโทษหรือเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์จะมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง เช่น การฟังเพลงตามสมัยนิยม เช่น วิทยุ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษายังติดการคุยโทรศัพท์เป็นเวลานานๆ ฟังเพลงตามสถานบันเทิงต่างๆ เช่น ผับ บาร์ เชน หรือฟังเพลงจากคอนเสิร์ตของศิลปินต่างๆ ส่วนการฟังที่เกิดประโยชน์และได้รับความรู้ จะมีระดับพฤติกรรมกรปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เช่น การฟังข่าวสารและสาระจากทีวีและวิทยุ การสนทนาธรรมกับพระภิกษุ การสนทนากับผู้รู้ เช่น ครู อาจารย์ นักวิชาการ ปรารชญ์ท้องถิ่น และการฟังเสวนาทางวิชาการในโอกาสต่างๆ สำหรับการสนทนากับพ่อแม่ หรือญาติพี่น้องยังมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

2) พฤติกรรมกรดู จะพบว่า พฤติกรรมกรดูของนักศึกษาที่ไม่เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดโทษ หรือทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง เช่น การดูละคร ไทย เกาหลี ฮอลลีวูดและอื่น ๆ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับแฟชั่น อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพจะมีคะแนนสูงในนักศึกษาหญิง ส่วนการ ดูการถ่ายทอดสดกีฬา อ่านนิตยสารเกี่ยวกับกีฬา จะมีคะแนนมากในนักศึกษาชาย ส่วนการดูข่าวสารและสาระอื่นๆ จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือการ์ตูนหรือนวนิยาย ภาพยนตร์ ทีวีดีโอดิจิทัลในอินเทอร์เน็ต และการท่องเที่ยวดูธรรมชาติมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

3) พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) จะพบว่า พฤติกรรมการอยู่ของนักศึกษาที่ไม่เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดโทษแก่ตนเอง เกิดความสิ้นเปลือง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง เช่น ใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ สนใจการแต่งตัวและแฟชั่นตามสมัยนิยม รองลงมาแต่เป็นพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง เช่น ซื้อสินค้าแบรนด์เนมเท่านั้น เดิมพันเมื่อมีการแข่งขันกีฬา และเที่ยวกลางคืนเป็นประจำ ส่วนพฤติกรรมการอยู่ที่เป็นประโยชน์กับตนเอง กับมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ เช่น เล่นกีฬา และออกกำลังกาย เป็นสมาชิกชมรมกีฬา เป็นสมาชิกชมรมช่วยเหลือสังคม ส่วนพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก คือ นักศึกษาทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายน้อยที่สุด ทำให้ไม่ได้พิจารณาการใช้จ่ายเงินของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่ดีอย่างอื่นตามมา

4) พฤติกรรมการกิน จะพบว่า พฤติกรรมการกินของนักศึกษาที่ไม่เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดโทษ มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง คือ การกินอาหารจานด่วน แอลกอฮอล์หรือเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ เสพหรือดื่มของมีนเมาชนิดอื่นๆ กินอาหารหรรษา ราคาแพง เช่น อาหารเกาหลี อาหารญี่ปุ่น อาหารยุโรป เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมการกินที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น คือ กินอาหารที่มีประโยชน์และปลอดภัย ใส่ใจคุณภาพและความสะอาดของอาหาร ส่วนกินผักปลอดสารพิษ มีระดับพฤติกรรมในระดับน้อย

ในเรื่องนี้สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (2541:15-16) ที่ได้วิเคราะห์ลักษณะของคนไทยที่เป็นสาเหตุของการบริโภคโดยขาดสติปัญญาไว้ว่า การเห็นแก่สะดวกสบาย ชอบความโก้เก๋ มีหน้ามีตา และค่านิยมเสพบริโภคนิสัยชอบมีหน้ามีตา ชอบแข่งฐานะอวดโก้ เป็นลักษณะนิสัยของคนไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามมักจะมุ่งที่ความมีหน้ามีตา หמדเท่าไรไม่ว่าต้องการชื่อเสียง เช่น ซื้อรถยนต์ก็ต้องให้ได้รุ่นใหม่ที่ทันสมัยเพื่อแสดงฐานะ จะจัดงานแต่งงานก็ต้องจัดอย่างหรูหรา ใหญ่โต แม้จะต้องกู้หนี้ยืมสินมาก็ยอม แม้แต่การจะรับประทานอาหาร หากได้ทานอาหารแปลก หายาก ถึงจะมีราคาแพงก็ยินดีเพราะถือว่ายิ่งแพง ยิ่งโก้โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการนิสัยอีกอย่างหนึ่งคือ การชอบความสะดวกสบาย นิสัยนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยคือ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ภูมิอากาศไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไป ทำให้ผู้คนไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้มากนักและมีความโน้มเอียงที่จะเฉื่อยชาและประมาท คนไทยมีค่านิยมเสพบริโภคมาก เพราะเห็นแก่ความสะดวกสบาย ไม่เป็นนักผลิต นักสร้างสรรค์ เอาแต่สนุกสนาน รวมไปถึงชอบความโก้เก๋ เอาพฤติกรรมเสพบริโภคมาอวดกัน ไม่ขยันอดทน ไม่สู้งาน ดังนั้น จึงเป็นผู้รับและผู้ตาม คือคอยดูว่าใครเขาผลิตอะไรใหม่ ๆ แล้วก็ตามรับเอาหรือซื้อเอามาแม้แต่การนำเทคโนโลยีมาใช้ คนไทยก็ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสพมากกว่าเพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ คนไทยพบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในฐานะผู้บริโภค เทคโนโลยีจากสังคมตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทยในแบบสำเร็จรูป คนไทยจึงพบกับเทคโนโลยีโดยมีจิตใจที่จะ

บริโศกเพื่อเอามาเสริมความเป็นอยู่ให้สะดวกสบาย เป็นเครื่องบำรุงบำเรอ นอกจากนั้น พระธรรมปิฎก (2542: 44) ยังยกตัวอย่าง กรณีการชมโทรทัศน์ จากการสำรวจพบว่าเด็กไทยชมรายการประเภทบันเทิงอย่างละคร เพลง เกม มากกว่ารายการประเภทความรู้ค่านิยมบริโศกทำให้คนไทยเป็นผู้รับและผู้ตามโดยไม่คิดพิจารณาใคร่ครวญถึงความสมเหตุสมผลของการกระทำของตน มีแต่การจ่ายและเป็นการจ่ายอย่างฟุ่มเฟือยได้ประโยชน์น้อย

ส่วนการเห่อวัฒนธรรมต่างชาติ ความคลั่งไคล้คนอื่น ปัจจุบันผู้ใหญ่มักตำหนิเด็กและเยาวชนว่าคลั่งไคล้และเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก แต่ถ้าพิจารณาให้ดี ผู้ใหญ่ก็ปฏิบัติไม่ต่างจากเด็ก เพียงแต่ทำในระดับที่ประณีตมากขึ้น เช่น การเลียนแบบการแต่งกาย การจัดการศึกษา การวัดผลประเมินผล วิชาการ เป็นต้น ความเห่อวัฒนธรรมต่างชาติทำให้คนไทยรับวัฒนธรรมและแนวคิดต่าง ๆ จากต่างชาติมาแบบทื่อ ๆ คือ มาอย่างไรก็รับอย่างนั้น มองเห็นแค่ไหนก็รับแค่นั้น ไม่รู้ไม่เข้าใจว่าสิ่งที่รับหรือเลียนแบบนั้นมีความเป็นมาอย่างไร มีเหตุปัจจัยอะไร มีข้อดีอะไร ข้อบกพร่องอะไร การเลียนแบบด้วยความไม่รู้ดังกล่าวเมื่อสมทบเข้ากับความไม่เข้าใจวัฒนธรรมเดิมของตนทำให้คนไทยขาดแก่นที่จะยึดถือ ไหลไปตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติอย่างเต็มที่ ไม่รู้จักปรับ ไม่รู้จักเลือก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการใส่เสื้อเอวลอย สายเดี่ยวชาวตะวันตกสวมใส่ในฤดูใบไม้ผลิจนถึงฤดูร้อนซึ่งเป็นระยะที่อากาศกำลังสบาย ไม่ร้อน ไม่หนาวเกินไป ทำให้ร่างกายที่ถูกปกปิดในช่วงฤดูหนาวอันยาวนาน ได้สัมผัสกับแสงแดดที่อบอุ่น นอกจากนี้ เด็กสาวฝรั่งมักมีรูปร่างสูง ดังนั้น เสื้อเอวลอย สายเดี่ยวจึงเหมาะกับรูปร่างฝรั่ง แต่ถ้าเด็กไทยสวมใส่นอกจากจะไม่เหมาะกับรูปร่างของคนไทยแล้วยังไม่เหมาะกับสภาพดินฟ้าอากาศอีกด้วยเพราะแสงแดดค่อนข้างแรง สามารถทำให้ผิวไหม้เป็นอันตรายกับสุขภาพและสวัสดิภาพของผู้สวมใส่ได้ นอกจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจตามที่กล่าวแล้ว คนไทยยังรับวัฒนธรรมต่างชาติด้วยความรู้สึกว่ามี เป็นของนอกทำให้รับเข้ามาอย่างเต็มที่ ลักษณะนิสัยของคนไทยข้างต้น หากวิเคราะห์ให้ลึกซึ้ง พบว่ามีสาเหตุจากความไม่รู้หรือความอ่อนแอทางปัญญา ดังนั้น ถ้าจะแก้ไขนิสัยและค่านิยมของคนไทยจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาให้เกิดขึ้นด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจเพื่อให้รู้จักคิดอย่างรอบคอบ ลึกซึ้ง เมื่อมีความเข้มแข็งทางปัญญาซึ่งเป็นความเข้มแข็งที่แท้ที่เกิดจากฐานภายในจะทำให้เจตคติหรือท่าทีต่อสิ่งต่างๆ เปลี่ยนไป จัดเป็นความเข้มแข็งทางจิตใจและจะส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปและเกิดความเข้มแข็งทางพฤติกรรมขึ้นมาแทนที่

2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบริโศกด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นมี 4 องค์ประกอบ คือ สารการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ

พัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น มี 4 ขั้นตอน คือ สนุก สติ สาระ และสำนึก โดยอาศัยปัจจัย 4 ประการ คือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สมดุล 4 มิติ สถานการณ์ สื่อการสอน และสมาชิกมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิภาพโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีดัชนีความสอดคล้องคล้อยเท่ากับ 0.97 และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D.=0.18) แสดงให้เห็นว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษาให้มีสติ เกิดปัญหาในการพิจารณาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของตนเองได้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ (2533: 161) ที่กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้นั้น จะช่วยทำให้ผู้สอนได้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคน และได้ทราบถึงวิธีการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบและปฏิบัติในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ อีกทั้งได้ทราบถึงสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความชอบในรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนได้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา

สำหรับการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องคำนึงถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย สอดคล้องกับปรียานุช พิบูลสราวุธ (2552: 13) ได้เสนอแนวทางการนำหลักพอเพียงมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต่อยอดหรือพัฒนางิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิสังคม/บริบท ดำเนินการหลักโดยผู้เรียนด้วยความสมัครใจ โดยมีครูช่วยสนับสนุน ผู้เรียนใช้หลักคิด/หลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักวิชาการอย่างสมเหตุสมผล มีการวางแผนอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม นอกจากนั้น กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ การมีวินัยในการใช้จ่าย การประหยัด การอดออม การพึ่งตนเอง โดยการผลิตหรือสร้างรายได้ การรู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน การสร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมไทย โดยต้องยึดแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของนายแพทย์เกษม วัฒนชัย ที่อธิบายไว้ในเรื่อง บันได 3 ขั้นที่ว่า ขั้นที่ 1 ต้องเรียนรู้และเกิดศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยต้องมีกิจกรรมที่จะต้องทำ เช่น การบรรยาย การประชุมกลุ่ม การถกเถียงกัน การนำไปคุยในบ้าน เช่น พ่อรู้แล้วก็ไปคุยกับแม่กับลูกหลาน ครูถ้ารู้แล้วก็นำไปคุยกับเพื่อนครู ไปคุยกับนักเรียนให้เข้าใจ ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านไปคุยกับสมาชิกในชุมชน ถกกันให้เข้าใจแล้วเชิญชวนกันมาสร้างกิจกรรม ขั้นที่ 2 ประยุกต์ใช้เมื่อเข้าใจแล้ว ทั้งในโรงเรียน ในชุมชน ในบ้านของตนเอง ประยุกต์ใช้โดยต้องจัดกิจกรรมให้

ชัดเจน และขั้นที่ 3 ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ่อย ๆ สำหรับเป็นหลักในการดำเนินชีวิต จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมของคนไทย อยู่ในวิถีคิดของคนไทยทุกคน

ส่วนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ทั้งวัตถุประสงค์ สื่อและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น มีความชัดเจนและสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีความคิดสร้างสรรค์ในการบูรณาการที่นำเอาทั้งหลักการ วิธีการและกระบวนการอันเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการใช้สมองทั้งสองซีก มีการทดลองฝึกปฏิบัติและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน โดยมีการติดตามผลและกำกับดูแลตรวจสอบการปฏิบัติของนักศึกษาให้เป็น ไปอย่างสม่ำเสมอ และอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้การปฏิบัติฝังลึก จนคิดเป็นนิสัยอันจะส่งผลนำไปสู่การปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่ถาวรและยั่งยืน รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นชุดนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปพัฒนาพฤติกรรมกรบริโภคของวัยรุ่นให้มีการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้

นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะประสบผลสำเร็จได้ต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญดังนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้สอน ผู้เรียนและผู้ปกครองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้และถูกต้องชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้บริหารครูผู้สอน ผู้ปกครองต้องมีการกำหนดนโยบายและกิจกรรมร่วมกันในการหนุนเสริมหรือชัดเจนให้นักศึกษามีพฤติกรรมกรบริโภคที่ดีและเหมาะสมมากขึ้น

2. การพัฒนาต้องเกิดจากความศรัทธาและความพึงพอใจ คือต้องให้ระเบิดมาจากข้างในจริงๆ ไม่ใช่การบังคับให้ทำ ซึ่งในประเด็นนี้ต้องอาศัยการใช้ตัวแบบที่สามารถทำให้นักศึกษามองเห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ผ่านบุคคลต้นแบบ สถานการณ์ บทบาทสมมติ ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ เรื่องราว หรือกิจกรรมต่างๆ

3. การจงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมกรบริโภคด้วยสติปัญญา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจงใจจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่จะพึงได้รับ ทำให้เกิดความศรัทธาและสำนึกถึงคุณงามความดีอันจะนำไปสู่ความมีคุณธรรมและทำตามที่ได้เห็นจากตัวแบบซึ่งจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถาวรได้

4. เมื่อนักศึกษามีความรู้และศรัทธาในหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ต้องปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม

5. มีการทดลองปฏิบัติและต้องนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การเลือกซื้อสินค้าที่คุณภาพ ประโยชน์ใช้สอยมากกว่าตราสินค้า การลดใช้พลังงาน การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทย เป็นต้น

6. เมื่อนักศึกษามีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและควรได้รับการเสริมแรงเพื่อเป็นกำลังใจและจูงใจให้อยากปฏิบัติต่อไปอีก เมื่อได้รับการเสริมแรง ก็จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายและมีคุณค่าต่อนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจและความภาคภูมิใจเมื่อได้พบกับความสำเร็จจากการที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีใครมาบังคับ

7. ผู้สอนและผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลอบรมสั่งสอนและขัดเกลาให้นักศึกษาอย่างใกล้ชิดจริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อให้การพัฒนาพฤติกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

8. ผู้สอนและผู้ปกครองควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเข้าใจความต้องการของนักศึกษาด้วย จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

9. นักศึกษาเองก็ต้องหมั่นตรวจตราและพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมการบริโภคตามที่สังคมปรารถนา โดยการรายงานตนเอง บันทึกประจำวัน จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ

ส่วนแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อให้พฤติกรรมการบริโภคเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น สรุปได้ดังนี้ 1) ต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง 2) ต้องมีเป้าหมายหรือมีแผนชีวิตเป็นตัวกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุผล 3) ต้องมีการวางแผนในการพัฒนา 4) ต้องปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่อง 5) ต้องมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในปณิธานของตน โดยไม่คิดล้มเลิกกลางคัน

สำหรับวิธีปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้ 1) ทำบัญชีเพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่ายของตนเอง 2) ใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นไม่ฟุ่มเฟือยไม่ใช้จ่ายเงินเกินรายรับ รู้จักประหยัด และอดออม 3) พยายามปรับลดรายจ่ายเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 4) ปฏิบัติในการบริโภคทุกด้านให้เป็นไปอย่างพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้ตนเองโดยอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับในการปฏิบัติทุกขั้นตอน 5) หมั่นตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมการบริโภคของตนเองทุกด้านอยู่เสมอพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ยังบกพร่องให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ($t = 3.494$) และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 (S.D. = 0.53) สอดคล้องกับงานวิจัยของพิณณา แสงสาครและประทีป พีชทองกลาง (2553) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมาก นักศึกษาหญิงมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่านักศึกษาชาย แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทัศนคติต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้น จูติมน ทองพิมพ์ (2551) ศึกษาการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่ ศึกษาการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยแต่ละด้านครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้และ การวัดผลประเมินผล พบว่า สภาพการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($X=4.07$) นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวทางการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้มีข้อค้นพบดังนี้ 1) ด้านความมีเหตุผล ครูนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าความรู้จาก แหล่งการเรียนรู้ มาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนการเรียนรู้ในรายวิชาที่สอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายพร้อมทั้งอธิบายระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการเรียนการสอน มีการประยุกต์ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้จากแหล่งที่หาง่ายใกล้ตัวนักศึกษารวมทั้งมีการวัดผลตามมาตรฐานของหลักสูตร 2) ด้านความพอประมาณ ครูนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการเน้นให้นักศึกษาได้วางแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วม รู้จักประหยัด ประยุกต์การใช้สื่อการเรียนรู้ และวัดผลตามสภาพจริง 3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ครูนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ โดยการเน้นให้นักศึกษาได้รู้จักการวางแผนการศึกษาในอนาคต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาจะมีการสอดแทรกและเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมตามเนื้อหาของ

บทเรียน สื่อประกอบการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะเน้นในเรื่องการเสริมแรงทางบวกโดยใช้คำสอน คำพูด ที่ให้ขวัญและกำลังใจ รวมทั้งการวัดผลประเมินผลจะเน้นหนักในเรื่องคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้ และ 4. ผลการประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา พบว่า คะแนนพฤติกรรมการบริโภคหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ นักศึกษากลุ่มทดลอง สูงกว่าคะแนนพฤติกรรมการบริโภคก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้ตั้งปณิธานพอเพียง ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคใน 4 ด้าน ตลอด 99 วัน สามารถทำได้ จำนวน 25 คน ทำไม่ได้ 7 คน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนการสอนตาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมการฟัง นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมฟังของตนเองให้ เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมมากขึ้น โดยนักศึกษาสามารถใช้ สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรองเรื่องราว ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการและ เหตุผลมาร่วมพิจารณามากกว่าเดิม เลือกรับฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ดีแก่ตนเอง โดยเฉพาะ ข่าวสารและสาระจากวิทยุ โทรทัศน์ การเข้าร่วมประชุมหรือการฟังการบรรยายทางวิชาการใน โอกาสต่างๆที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษายังได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมะตาม โอกาสหรือวันสำคัญทางศาสนา ฟีกเจริญสมาธิภาวนา ทำให้สมาธิในการเรียนมากขึ้น ส่วนการฟัง ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อย นักศึกษาก็สามารถลดพฤติกรรมนั้นได้ เช่น การฟัง เพลงตามสมัยนิยม การฟังเพลงตามสถานเริงรมย์ต่างๆ การฟังเพลงตามคอนเสิร์ตของศิลปินต่างๆ โดยเฉพาะการพูดคุยโทรศัพท์กับเพื่อนหรือคนรู้จัก นักศึกษาได้ใช้เวลาน้อยลง และพูดคุยเฉพาะ เรื่องที่จำเป็น สำคัญ หรือเรื่องการเรียนรู้เท่านั้น ทำให้นักศึกษามีเวลามากขึ้นในการสนทนากับบุคคล ในครอบครัวทำให้เกิดความสนิทสนมเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัว เรื่องเรียน กับพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ได้มากขึ้น เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในเรื่องเรียนก็กล้าที่จะสอบถามจาก อาจารย์ผู้บรรยายรายวิชา ทำให้ไม่ต้องใช้เวลาในการอ่านหนังสือมากเหมือนแต่ก่อน นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้ให้นักศึกษาได้ไปศึกษา ภาคสนาม สัมภาษณ์ สนทนากับบุคคลต้นแบบพอเพียง ทำให้นักศึกษาได้ความรู้และซึมซับการ ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายของคนต้นแบบและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. พฤติกรรมการดู นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมดูของตนเองให้ เป็นไป ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป นักศึกษาสามารถลดการใช้

เวลาในการติดตามดูละครหลังข่าวภาคค่ำได้เพิ่มมากขึ้น โดยเลือกดูเฉพาะข่าวสารและสารคดีที่ให้ความรู้ ทำให้มีเวลาในการทบทวนบทเรียนและอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ นอกจากนั้น การดูหรือการอ่านหนังสือเกี่ยวกับแฟชั่น การ์ตูนหรือนวนิยาย หนังสือเกี่ยวกับซูบซิบดารา และหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการพนันกีฬา นักศึกษาก็สามารถหลีกเลี่ยงไม่อ่านได้ ส่วนการดูภาพยนตร์หรือดูคลิปวิดีโอในอินเทอร์เน็ตก็ดูสำหรับการพักผ่อนในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือเวลาที่ต้องการผ่อนคลายจากการเรียนเท่านั้น การเลือกดูรายการที่มีสาระและมีประโยชน์ทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการอ่านหนังสือหรือศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่ดี และหันมาสนใจการทัศนศึกษาดูธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

3. พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) ของตนให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นตามลำดับ นักศึกษาจะใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ดำเนินชีวิตไปตามปกติตามวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น นักศึกษาได้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการออมเงินทุกคน งดใช้จ่ายของที่หรูหราราคาแพงเกินความจำเป็น ส่วนการใช้สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว นักศึกษาจะเลือกใช้ของที่ไม่วางแต่ดูดี จะเลือกซื้อเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้และใช้อย่างคุ้มค่า สิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นของส่วนรวม เช่น การใช้อุปกรณ์การเรียน คอมพิวเตอร์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ ตลอดจนการใช้ไฟฟ้า และการใช้น้ำหรือสาธารณูปโภคอื่นๆ ก็จะช่วยกันดูแลรักษา ใช้ตามเวลาและโอกาสอันควรปิด-เปิด และใช้ตามความจำเป็น ไม่ทำลายให้เกิดความเสียหาย โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ประหยัดและประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับเพื่อช่วยยืดเวลาอายุในการใช้งาน รวมไปถึงการใช้สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านหรือสิ่งของที่เป็นสมบัติส่วนตัวหรือส่วนรวมก็จะปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน นอกจากนั้น นักศึกษายังได้เข้าร่วมโครงการหรือชมรมเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น ชมรมครูอาสา ชมรมคนจรอาสา ชมรมปันน้ำใจให้น้อง ชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งให้นักศึกษาได้ทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา เช่น การสร้างฝายแม้ว การสร้างห้องสมุดและสาธารณูปโภคให้แก่โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร(บนดอย) กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้และป้องกันไฟป่า การทำกิจกรรมนันทนาการและเลี้ยงอาหารกับเด็กพิการและกำพร้า สอนและแสดงศิลปะพื้นบ้านเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมล้านนา เป็นต้น นอกจากนั้น นักศึกษากลุ่มตัวอย่างยังได้หันมาสนใจการออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้น โดยใช้เวลาลงจากตื่นนอนตอนเช้า และตอนเย็นหลังเลิกเรียน

4. พฤติกรรมการกิน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการกินของตนเองให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมมากขึ้น ทั้งจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และจากบันทึกพอเพียง 99 วันพอเพียงเพื่อพ่อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกกินข้าวเป็นอาหารหลักและชอบกินอาหารแบบไทยและอาหารพื้นเมือง ส่วนอาหารว่างชอบกินผลไม้ไทยและขนม

ไทย ขนมต่างประเทศ เช่น พิซซา แซมเบอเกอร์ ฮีทดอก เค้ก หรืออาหารจานด่วน จะรับประทาน เป็นครั้งคราวหรือในโอกาสพิเศษต่างๆ ส่วนขนมคบเคี้ยวอื่นๆ จะกินในช่วงเวลาที่ว่าง พักผ่อน สังสรรค์กับเพื่อน หรือกินเพื่อประทังความหิวในคราวที่จำเป็นเท่านั้น นักศึกษาใส่ใจคุณภาพและ ความสะอาดของอาหารมากขึ้น จะดูแลและควบคุมอาหารเพื่อไม่ให้ร่างกายอ้วน ซึ่งเป็นสาเหตุของ การเกิด โรคภัยต่างๆ หันมาบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อร่างกาย กินผักปลอดสารพิษ ไม่สูบบุหรี่ งดดื่มเครื่องดื่ม และลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภค ด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผู้วิจัยได้ติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จากการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ชีวิตบางช่วงเวลาของนักศึกษาโดยการสังเกตแบบมี ส่วนร่วมในประเด็นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. **ด้านจิตใจ** นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง อยู่บน พื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ในบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากมีปัจจัย ภายนอก และสภาพแวดล้อมได้เข้ามามีอิทธิพลทำให้ทัศนะเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปปฏิบัติกันยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง

2. **ด้านเศรษฐกิจ** เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ ตามอัตราของเงิน แต่ยังมีรายจ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่อง อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการศึกษา เป็นต้น แต่นักศึกษาบางรายก็พยายามหา รายได้จากการทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน เช่น พนักงานร้านสะดวกซื้อ พนักงานร้านเช่าหนังสือ พนักงานร้านอาหาร รับจ้างวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น ทำให้นักศึกษามีรายได้มาช่วยเหลือตนเองใน การเรียนและช่วยเหลือครอบครัวบ้าง

3. **ด้านสังคม** นักศึกษามีการเข้ากลุ่มทางสังคมเพื่อช่วยเหลือคนในสังคมที่ด้อยโอกาส นักศึกษาได้เข้าร่วมโครงการหรือชมรมเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น ชมรมครูอาสา ชมรมคนจรอาสา ชมรมปันน้ำใจให้น้อง ชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งให้นักศึกษาได้ทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา เช่น การสร้างฝาย แม้ว การสร้างห้องสมุดและสาธารณูปโภคให้แก่โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร(บนคอย) กิจกรรม อนุรักษ์ป่าไม้และป้องกัน ไฟป่า การทำกิจกรรมนันทนาการและเลี้ยงอาหารกับเด็กพิการและกำพร้า สอนและแสดงศิลปะพื้นบ้านเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมล้านนา เป็นต้น การเข้าร่วมเป็นกลุ่มสมาชิก องค์กรการกุศล หรือการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มของตนจึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ ตนเองอีกทางหนึ่ง

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการสังเกต พบว่า นักศึกษามีความตระหนักในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยแบ่งได้ดังนี้

- น้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่ การลดปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง โดยเปลี่ยนเป็นการใช้แก๊สแทน การเดินทางไปรถคันเดียวกัน

- น้ำ ได้แก่ การประหยัดน้ำปิดก๊อกน้ำทุกครั้ง การนำน้ำที่ใช้ในการล้างผักหรือล้างจานมารดน้ำต้นไม้เป็นการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรน้ำ

- พลังงานไฟฟ้า ได้แก่ มีการปิดไฟ ปิดแอร์เมื่อไม่ใช้แล้วหรือเป็นช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน

- ขยะ การนำไปปฏิบัตินั้นยังมีอุปสรรคอยู่ จากการสังเกตในช่วงพักรับประทานอาหารว่างและอาหารกลางวันที่ศึกษา นักศึกษาไม่ได้มีการแยกขยะเปียกกับขยะแห้ง เนื่องจากอุปกรณ์ที่ใส่ขยะมีไม่เพียงพอ จึงทิ้งรวมกันทั้งหมดหรือแม้แต่ที่บ้านของนักศึกษาเอง

5. ด้านวัฒนธรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทย เช่น ยังปฏิบัติตามวัฒนธรรมแบบไทยทั้งการแต่งตัวโดยเสื้อผ้าพื้นเมือง กิริยามารยาทที่เป็นแบบไทย เลือกกินข้าวเป็นอาหารหลักและชอบกินอาหารแบบไทยและอาหารพื้นเมือง ส่วนอาหารว่างชอบกินผลไม้ไทยและขนมไทย นอกจากนั้น ยังรวมตัวกันตั้งเป็นชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาในการแสดงและสอนศิลปะพื้นบ้านล้านนาทั้งดนตรี การฟ้อน และการแสดงแบบล้านนา เป็นต้น

สรุปได้ว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิต พฤติกรรมการฟัง พฤติกรรมการดู พฤติกรรมการอยู่(ใช้ชีวิต)และพฤติกรรมการกินไปในทางที่เหมาะสมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น มีข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นไปใช้ต้องยึดกรอบแนวคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สมดุล 4 มิติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ต้องสามารถสร้างความสนุก ปลุกศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกและเพิ่มสาระของเนื้อหาการพัฒนาพฤติกรรมกรบรีโภคด้วยสติปัญญาให้นักศึกษานำไปใช้จนเป็นวิถีชีวิต วิถีการคิดกับตนเองได้

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคของนักเรียน นักศึกษาในสถานบันการศึกษาต่าง ๆ ได้

1.3 สถาบันการศึกษาต้นสังกัดของนักศึกษา ควรให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีการวิจัยติดตามพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาของนักเรียน นักศึกษา โดยครู อาจารย์ และผู้บริหารสถาบันการศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในลักษณะทดลองโดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบรโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับนักเรียน นักศึกษาที่มีบริบทแตกต่างออกไป เพื่อให้ทราบแนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมพอเพียง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย ผลกระทบที่เกิดจากการบรโภคที่ขาดสติปัญญาของนักเรียน นักศึกษาในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางในการจัดการศึกษาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้เรียน ความต้องการของผู้ปกครอง และลักษณะโครงสร้างทางสังคมและชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่